

Kiss József - Reviczky Gyula - Komjáthy Jenő

Meg tudnék halni

(antológia)

TARTALOM

**KISS JÓZSEF
(1843-1921)**

SIMON JUDIT
ÁGOTA KISASSZONY
AZ ÁR ELLEN
MEGHOLT KÖLTŐNEK
DÓZSA GYÖRGY
A SZFINKSZ
TÜZEK
STANZÁK
HA ÉN IRHATNÁM...
A KNYÁZ POTEMKIN
MÉCSVILÁG
AJÁNLÁS
PANTHEON
A SZIRÉN
INTERMEZZO
HOVA?
A GNÓM
LEGENDA

**REVICZKY GYULA
(1855-1889)**

KARÁCSONYKOR
SÁTÁN
OSZTÁLYRÉSZEM
A KÖLTŐ VILÁGA
A BOLONDOK HÁZÁBÓL
ISKOLATÁRSAIMHOZ
I. N. R. I.
HA MÁR SZERETNI NEM FOGOK
PERDITA

FAKÓ POÉTA
EDITHEZ
MA SZÜLETETT A MESSIÁS!
MAGAMRÓL
IDŐ ELŐTTI SÍRVERS
PERDITA
REZIGNÁCIÓ
A KENYÉR
ALTATÓ
VÉGZET
IFJÚ PESSZIMISTÁNAK
DIÁKÉLET
A HALÁLHOZ
ÁGYBAN
SZÁMLÁLGATOM
ÉGESS EL!
REZEDÁNAK

**KOMJÁTHY JENŐ
(1858-1895)**

CSAK TÖREDÉK
A HIPOKRITÁKHOZ
MAGAMRÓL
MAGDALÉNA
EUTHANÁZIA
JÓSLAT
A SEMMI
ÁLOM ÉS VALÓSÁG
VIHARÉNEK
EGYSZERRE
A HOMÁLYBÓL
MEG TUDNÉK HALNI...

KISS JÓZSEF
(1843-1921)
Válogatott versek

SIMON JUDIT

Simon zsidóéknál minden esztendőbe'
Kis deszkakoporsót tesznek le a földbe,
Kis deszkakoporsó - alig-alig rőfnyi,
Szegény kicsi féreg, nem tudott megnőni!

Simon Judit haja kincs-arannyal ér fel,
Sírva simogatja mind a két kezével.
Ráfogja az ollót - jaj be nagy kár érte!
Nagy titokban úgy megy a szent pap elébe.

»Hét országra híres szép hajam lenyírtam,
Hét országra híres szépségem elsírtam,
Te szent pap, te szent pap! mondd meg azt az egyet:
- Hát én már gyermeket föl se nevelhessek?«

Fölpillant a szent pap a vén bibliából,
Összeroskad Judit egy nagy vád sulyától:
»Kellene most, kéne? Volt idő, nem kellett:
Legelső gyermeked, Judit, hova tetted?«

Fehérebb a hónál Judit asszony képe,
Eltemeti képét rózsás tenyerébe,
Sugva ejti a szót, fuldokolva, törten:
»Gyilkos két kezemmel enmagam megöltem.
Apja, ki megejtett, cserbe hagyott rútul,
Szegény gyöngye kislány - reszkettem a csúftúl...
Vajúdó lázas éj - jó volt temetkezni.
Jobb volna most nékem a föld alatt lenni!«

Forgatja a szent pap szent könyveit rendre,
Lássa, melyik milyen bűnhődést szab erre?
»Kelj fel Judit, kelj fel! Vesd le gyászruhádat,
A te nagy bűnödre mind kevés e bánat.
Más itt a megváltás - iszonyú az ára!
Van-e erőd, Judit, egy nagy fogadásra?
Gyilkos a te ajkad, ha ártatlant csókol:
Eltitalak téged az anyai csóktól!
Epedj el, sorvadj el, légy mondhatlan árva:
Gyermeked násznapján, akkor légy megváltva.«

Simon zsidóéknál fényes minden ablak,
Lakzinak beváló keresztelőt csapnak
Simon zsidó rágyújt egy régi zsoltárra,
Könnyben ázik Judit halovány orcája,
Kicsike magzatját százszor ölbe kapja,
Eleped egy csókért s mégsem csókolhatja.

Simon zsidóéknál jaj csöndesen vannak,
Sűrűn beaggatva valamennyi ablak.
Judit asszony kezét törli sírva-ríva:
»Jaj, ha ennek is még halál van megírva!«

»Tüzel a homlokom, lelkem anyám, úgy ég -
Ha te megcsókolnál, mindjárt meggyógyulnék!«
»Csitt, kicsikém csitt! csitt! Húnyd be pici szemed.
- Istenem teremtem! Ne hagyj el engemet!«
»Kipattogzott szácskám, édes anyám lelkem,
Ugy-e, ugy-e azért nem csókolsz te engem?«

Simon zsidó képe elfakul, elkékül:
»Gonosz vagy te Judit, májastul, veséstül.
Mondta már azt más is - egyebet is, mást is -
Oly igaz az egyik, mint igaz a másik:
Aki rossz anyának, rossz az feleségnek,
Gyermekem úgy éljen, mint elűzlek téged!« -

Múlik az esztendő, fogy is, meg megújul,
Simon zsidóéknál vigan vannak újbul.
Udvaron menyezet, násznép násznép hátán,
Simon zsidó lányát elveszi a Náthán.

Szegény koldus asszony, távoli sarokba',
Lökdösik hol balra, lökdösik hol jobbra,
Reménykedik, küzköd, átront a korláton:
»Azt a szép menyasszonyt jaj, hadd én is látom!«
Most hozzák... esküszik... a pap imádkoztat:
»Én édes véreim, még csak egy tapodtat!
Gyermekem! leányom!...« Odaborul rája,
Hűlő ajkát nyomja égő ajakára
- Ez a Simon Judit szomorú nótája.

1875

ÁGOTA KISASSZONY

Táblabíró volt az édesapja,
Kicsi telkét, házat rája hagyta.
S mióta az örökébe lépett,
Folytatja az ősi mesterséget:
Van egy pöre - azt míveli nagyba,
Éppen úgy, mint hajdan édesapja!

Furcsa pör az! szomorú is, víg is,
Aki hallja, mosolyog is, sír is.
El is mondja fünek-fának rendre,
S nincs kitől ily biztatást ne nyerne:
»Jó Ágota, az isten megáldja!
Nagy keresztet mért a sors magára.«
Régesrég volt. A megyéhez járult,
Panaszt tenni keserves bajárul:
»Kertem alatt jár az ellenségem,
Rontja-bontja ősi örökségem,
Gyilkos Körös! fogát feni rája,
Fékezze meg a vármegye szája!«

Össze is ült a bölcs megye nyomba
Hogy a Köröst felelőre vonja,
Dikcióztak annyit... és oly szépen!
Fenmaradt a híre a megyében,
De a Körös tovább évre-évről
Részt hasogat Ágota kertjéből.

Beállít a főispánhoz sírva,
Az írását saját keze írta,
Tömerdek az öreg betű benne,
Hátha így több foganatja lenne!
S helyreütni, hol a toll tán vétett:
Jó Ágota maga jött avégett.

Rókamállal bélelt ódon mente -
Főispánhoz másba dehogy menne!
Fonnyadt nyakán aranyos lánc fénylik,
Recés keztyű ér a könyökéig,
Ó-divatu köszönése, bókja,
Mintha saját édesanyja volna.

»Méltóságod!« - s elful zokogásba;
Borsószik öméltósága háta.
Csitítgatja, nevezi hugának,
Majd végére jár ő a bajának:
Kicsi telkét vármegye megváltja,
Megfizeti s kárát maga bánja.

Fölforr erre Ágota kisasszony:
»Nem eladó az én ősi jussom!
Semmi kincsért, soha, semmi áron!
Az a kis kert egyetlen barátom,
Emlékimnek csöndes dajkálója. -
Dehogyan tudnék lemondani róla!

Minden göröngy nekem ottan drága,
Emlékeztet fényre, ifjúságra,
Tavas-éjre, amilyen azóta
Nem volt, nem lesz - és pacsirtaszóra,
Mely a szivben ah, csak egyszer csendül:
- Élő rege elhunyt jegyesemrül!

Egy rózsátót oltánk együtt ketten
Holdvilágnál harmatos kertemben,
Aztán elment - a szabadság hívta,
Isten tudja, merre, hol a sírja!
Kápolnánál látták utoljára,
Oh, de él még, él a rózsafája.

S talaját is, magát is megvédem!...
Adja vissza az írásom, kérem!
A királyhoz fogok vele menni,
Ő fog nekem igazságot tenni,
Ráparancsol majd a vármegyére,
Hogy az árva jussát miként védje!...«

Reszket a dér sárguló haraszton,
Egyre vénül Ágota kisasszony,
Hajában a fekete szál gyérül,
Alig maradt itt-ott egy emlékül,
Fényes szemét homályosra sírta.
A tollat már forgatni nem bírja.

Zárkózottabb - nem olyan, mint régen.
Ritkán látni virágos kertjében,
Fájhat néki a pusztulás képe,
Azért nem mer nézni a szemébe.
Gyilkos Körös! pusztít kényre-kedvre
Már-már rózsatőjét fenyegetve.

Jó szomszédok titkon, lopva, lesből
Kiássák a rózsafát tövestül
És ültetik beljebb évről-évre
Az örök szent irgalom nevébe!
Sűrű homály két szemét megszállta,
Oda a kert - de ő már nem látja!

S tavaszestén rózsatője mellett
Csalódásban újra elmerenghet,
Rózsaillat hírt hoz neki róla,
Ki már várja szép találkozóra,
S lelkén emlék - pacsirtaszó csendül,
Olthatatlan örök szerelemről!...

1878

AZ ÁR ELLEN

Felhőgomoly az éj felett -
Virraszt-e isten odafenn?
Ne kérdezd tőlem - nem tudom,
Eredj aludni, gyermekem!
Zord századokból éji rém
Jár szerte a föld kerekén,
Szemében máglyafény lobog,
Lehet, ide is bekopog...
- Eredj aludni, gyermekem!

Országáról jár országra szét,
Miként a pestis, - útja vész;
Meghal nyomán az irgalom
S elveszti ősjogát az ész.
Téboly dühöng fent és alant,
Megszáll boldog-boldogtalant,
S az emberből, kit elragad,
Csupán a puszta név marad...
- Eredj aludni, gyermekem!

Meg-megújúl a régi vád:
Azt mondják, vért iszik apád,
S ha felnősz, akkor ott, ahol:
Majd te is, te is vért iszol!
Felhőgomoly az éj felett.
Virraszt-e isten odafenn?
Tagadnom: kín; - elhinnem: vád,
Ó mindenképpen súly nekem!
- Eredj aludni, gyermekem!

Mi nem szeretjük e hazát,
Reánk olvassák könnyedén;
Madár fészket, odvát a vad
Szeretheti - nem te, nem én!
A gályarabnak bélyege,
Mint hóhér homlokára süt,
Nem oly gyalázó, mint e vád,
Mely ólálkodik mindenütt...
- Eredj aludni, gyermekem!

Ha védekezel - ingerelsz,
Ha szótlan tűröd - gyávaság!
Feljajdulsz: érzékenykedel
S a néma jaj is vall reád!
Egy törvényre dobog a szív,
Kering a vér, eszmél az agy,
Kivétel nincs - csak egy, csak egy,
És e kivétel, az te vagy!...
- Eredj aludni, gyermekem!

Ó húnnyatok le, húnnyatok,
Ti ragyogó, szép csillagok:
Kis fiam édes szemei! -
Minek ily fényben fényleni?
Ó hisz e fény is ellenem
Fordulhat egykor, úgy lehet,
Ha sírva megemlegeted
Végzetes örökségedet,
Én édes, drága gyermekem!

1882

MEGHOLT KÖLTŐNEK

Megholt költőnek lenni szép dolog,
A jószerencse neki mosolyog,
Van hűvös, árnyas, csöndes otthona,
Hol nyugtát meg nem bolygatják soha,
Van bűvös vánkos a feje alatt,
Mely szétrebbenti mind a gondokat
És elringatja mind a szenvedélyt,
Mely zaklatá, míg élt, küzdött, remélt.

Megholt költőnek... boldog állapot!...
Fejére tűznek napot, csillagot,
A hír szivárvány-hídján visz nyoma,
S el nem nyövi a cipőit soha.
A pályatárs a versenyről lemond,
Holtakkal versenyezni nem bolond!
S a kritikus epéjét lenyeli -
Dívatnak hódol s udvarol neki.

Ó holt költő! ki alszol odalent,
Salaktól tiszta és hibától ment,
Könyörögj értünk szegényekért,
Kik itt rágcsáljuk a száraz babért,
Küzdünk, vesződünk áldatlan tusán,
Futunk elképzelt fantomok után:
Lenézett népség, láncravert titánok,
Egyébként pedig - született cigányok.

1891

DÓZSA GYÖRGY

Temesvári szabad határon
Jegenye áll egy sorba' három,
Tollaszkodni varju megszállja,
Ős időktől varjak tanyája.

Állnak sötét századok óta,
Nem áldás - az iszonyat óvta;
Vész kimélte, ember került,
S nem akadt fejsze, hogy ledűtse.

Állnak zordon, meredve égnek,
Mintha ujjal fenyegetnének,
Lombjuk közt sír, ha lombjuk rezzen,
Egy bolygó lélek, temetetlen,

Ki koporsót és sírt nem látott...
Itt Dózsa Györgynek trónja állott
Sistergő, izzó, gyilkos fénybe'...
Itt nyomtak koronát fejébe.

A trón helyén engesztelésül
Idővel itt kápolna épült,
Szerény kis fülke - minden éke
A szelid Szűz Mária képe.

S akiket üldöz titkos bánat,
Imádkozni ide kijárnak.
Pórnő mellett térdelni láttam
Úri asszonyt selyem ruhában.

És minden istenáldott este
Mécsek gyulnak - pirosra festve
A színehagyott, halvány képet,
Oltárt, fülkét, egész környéket.

Túlhan az országút szegélyén,
A nyesett akácfasor végén,
Ott szoktam korhadts kis fapadon
Elmerengni nyári alkonyon;

Nézni, amint a villó pára
Szakadozott fehér foszlánya
Lingve-lengve, kísértő rajba'
Ráfekszik a mocsártalajra,

S hallgatódzni... ki a mély csendbe...
- A kápolnával épen szembe' -
Gondolatok hálóját fonva,
Multon, jövőn el-elborongva.

Mint sebes ölyű jött az éjjel,
Szárnyát hirtelen bontva széjjel:
Se láng, se csillag, se szövétnek,
Csak a fülke mécsei égtek

Vöröses izzó lánggomolyba,
Mikéntha parázs láva folya,
És a káprázat közepében
Ott ül Dózsa királyi széken!

Parázsból, gúnyból koronája,
Kivillan a nagy éjszakába,
Hogy belepirul még az ég is,
Mely látta, nézte, tűrte mégis!

- Te kárhozott, gyűlölt árnyalak!
Se hős - se mártír - se áldozat:
Rém csupán, kit mindenki retteg -
Hányszor jelentél itt nekem meg!

Arcodon dőlőf - szemedben átok:
»Rut ráfogás a koronátok!
Emberjogért keltem én harcra,
Küzdelmem egy nagy eszme harca!

De jönnek-mulnak évszázadok
És - reszkessetek - feltámadok!
Szellemem a földet bejárta,
S rám ismertek: - ez Dózsa árnya!« -

Mig emberjog tiporva senyved
S *hazugság* marad a legszentebb,
Mig könny és vér patakba folynak
És átka lesz csak a nyomornak;

Mig egy szív lesz, amely fellázad,
Hogy a *születés* megalázhat,
Megalázhat, pokolra vethet:
Dózsa lelke meg nem pihenhet.

1885

A SZFINKSZ

Feje fölött az izzó sárga ég,
Köröskörül magány és messzeség.
Lábainál a rőt, sivár homok,
Sehol se élet-, se halálnyomok,
- Im, ez a szfinksz.

Kőarcán közöny a néma lepel,
Kőszeme nem kérdez és nem felel,
Kőkeblét hiába kendőzgeti
A hajnal, az alkony - mindegy neki,
Mert ő a szfinksz.

Évezredek mentek fölötte el,
Ő lomhán gunnyaszt. Szót se érdemel!
Mindössze annyi történt azalatt,
Hogy nőtt a fővény egy pár vonalat.
- Nem méri a szfinksz.

S jönnek utána új évezredek.
Mi lesz? Mi lenne? A homok pereg.
Ma még csak köldökéig ér neki,
Egykor majd egészen betemeti.
Mit bánja a szfinksz!

1895

TÜZEK

Ismeritek a vidám rőzselángot
S ropogását a vályog-tűzhelyen?
A nyílt arcokat, a nyájas világot,
Hol tréfa és dal önként megterem?
Recsegő gallytól, pattogó szilánktól
Lestem el egykor a dal ütemét.
Hol az a tűz? Mi lett a rőzselángból?
Nekem elhamvadt - talán másnak ég.

S hova lett, ki játszva élesztgette
Kis tarka köténnyel, a gyermekleány?
És hova tűnt a fiú méla kedve,
Ki ott lebzelt a leány oldalán?
Együtt dobáltuk a háncsot a tűzre,
A redveset úgy, mint a nyirkosat,
És találgattuk, boldog álmot fűzve,
Hogy a siró fa vajjon kit sirat?

Szálló időnek suhogó fővénye -
Minek bolygatni, amit betemet?
A rőzselángra más tüzek jövőnek.
Emésztőbb láng ragadta lelkemet.
Hírért lobogni - istenem, mi dőre!
Az igazságért - ó mily elfogult!
A míg örök lázban törtettem előre,
Hajam megszürkült, lelkem elborult.

Az én mezőmön nem értek kalászkok,
Az én aratásom egy marék virág,
Az én gyönyöröm az álomlátások,
Az én világom egy álomvilág. -
Kialvó lángok pernyéje szitálva,
Szürkén, szomorún csak esik, esik, -
Félek, hogy álmaim összezilálja,
S elhagynak, mire beesteledik.

Hideg van... Fázom... Friss szívet a tűzre!
Gyilkos melegét hadd fújja reám,
Mint macska teszi a madarat üzve,
Akit felvert gyanútlan éjszakán.
Ó milyen tűz ez! Mi más, mint a régi!
Nem erdőn termett, a mélység dobta ki:
Világforrongás volt az anyja néki
És forradalmak az ő fiai.

Hogy zúg, hogy dohog, hogy kattog, hogy lármáz,
Hogy mormol, veszekszik a kürtő alatt!
Mintha rab démonok az ajtót ráznák,
Hogy börtönükből szabaduljanak.
Haragvó isten! Mi lesz a világból,
Ha egyszer a köszén öntudatra jut,
S a buta rög megindul magától,
S a sistergő katlan majd egyszer kifut.

Ha összeomlik mindaz, ami korhadt,
Mi évezredek véres bálványa volt,
És oduikból elővánszorognak
A rászédett, a megcsalt milliók...
Látom mozdulni - látom keveredni -
Egy új Marseillaise gyújtó hanginál,
Az ócska tetőkbe üszköket vetni,
Míg az utolsó is véres lángban áll!

- S amíg lelkemmel káprázatok játsznak,
S jövődő tüzek délibábja von,
Amelyek távol ég alján cikáznak -
Valamikor - beomlott síromon:
Itt ülök némán, magamba rogyva,
Míg száll az óra, mint egy pillanat,
És félig ébren és félig álomba'
Piszkálgatom a húnyó parazsat.

1896

STANZÁK

Irigylem őket, kiket végzetők
Száműzött messze a honi göröngytől,
Az édes képek raja jár velök
S nem látják a valót a fényözöntül.
Oly könnyű bízni, könnyű hinniök,
Mikor a vágyak színes szárnya lendül
S az est ködén, a hajnalpíron át
Százszorta szebbnek látják a hazát.

De túrni itthon a kemény rögöt
S méltatlan túrni mellőzést ezernyi,
Érezni, hogy mit könnyed öntözött:
Rügy nem neked bont, virág nem neked nyit,
Hogy pártos osztály a te örököd,
S a jognál itt csak az igazság semmibb:
S szeretni mégis - amely nem szeret -
A hazát itthon sokkal nehezebb.

1902

HA ÉN IRHATNÁM...

Tiétek a sár, mi rám tapadt
Az eget vívó harc alatt;
Enyém az elbukás csupán
A betevő falat után.

Királyok torán, mi megmaradt
Homérnak dobták a csontokat:
Ti, a görögnél görögebb,
A csontot is fölszeditek.

Királynak jöttem, úgy küldetém,
S koldusként megyek el innen én;
De sírkövemen szép szavak
Sokat, nagyot tódítanak.

Hazugság mind. - Ami igaz,
Soha sírkőre nem vésik azt.
Ha én írhatnám, másképp írnám,
Szomorú lelkem bele sírnám:

Szabad zsákmány volt a hazában,
Kitagadott, szegény, hazátlan;
A sír tán nyugtot ad neki,
De lehet, hogy az is kiveti.

1903

A KNYÁZ POTEKIN

Fekete vizeken - hali-hé - hali-hó!
Száll a Knyáz Potemkin, a fekete hajó.
Süvítő szélvésznek a szemébe néznek
Jó hatszáz legények -
- Hali-hé - hali-hó! -
A fekete hajó.

Visz csempész dugárút vörös zászló alatt,
Tiltott rakománya a szabad gondolat.
Nyílt lázadást ringat, mint bölcső, fedelén
Hatszáz hajós legény -
- Hali-hé - hali-hó! -
A lázadó hajó!

Batumnál megfűrták - hali-hé - hali-hó! -
Krim alatt fölrobbant s tovább ment a hajó.
A sárga vizeken vad örvény nyelte el -
Vaj' most hol vesztegel
- Hali-hé - hali-hó! -
A babonás hajó?

Jár, jár szakadatlan, jár csendbe, csendetlen,
Tovaleng bordátlan, kering feneketlen,
És árboca hegyén
Lobogója a lengő piros északi fény -
- Hali-hé - hali-hó! -
A hazátlan hajó!

És ahol megjelen és ahol partot ér,
Erőbe kap a kar, fölforr a tunya vér.
Gög, gazság elsápad, szem nyílik, lánc szakad
És minden rab szabad -
- Hali-hé - hali-hó! -
A szabadság-hajó!

- Te ura viharnek, tengernek, hajónak!
Ha elhívni látod poétádat jónak,
Ha üt majd az órád - hali-hé - hali-hó!
- Pihenni mire jó? -
Hadd jöjjön el értem
Az a hajó!

A hatszáz legénnyel üljek ott egy sorba',
Mint a rózsák ülnek együtt egy bokorba.
Sívó pusztaságra, amely tikkad, szárad,
Vigyük el tavaszát a szabadulásnak.
- Hali-hé - hali-hó! -
Te örök szent hajó!

1906

MÉCSVILÁG

Leány korában járta a minétet,
Vuklikba sodorta szép szőke haját.
Kunyhóban a nyomor, kastélyban az élet:
Olcsó volt az erény s divatos a brokát.
»Édes kis kincsecském - was hast du gemacht?«
Felemás ének volt a kedvenc nóta.
»Nem tudtam aludni - die ganze Nacht.«
Hej, de megváltozott az élet azóta!
A kurtaszabású derékok megnőttek,
Jött az empire, ment a directoire...
Azután értünk nagy, furcsa időket -
Anyóka vissza már alig talál.

Aludni, aludni! Anyóka elfáradt,
Nyüzsögnek az árnyak a szoba falán,
Sietnek a frájok bontani az ágyat,
Melynél fehérebb a gleccser sincs talán.
Velence csipkéje leng a párna csücskén,
Nótáznak a lányok: »Édes kis kincsecském!...«
S halad a munka gyorsan, egymásután.
Hozza az egyik a medence-tálat,
Fogja a másik a fésűt aranybúl,
Gurítják a zsöllyét, a selymeset, lágyat,
Bizalmas meghittjét sugaras napokbul.
Hamar a zsámolyt! papucsot elő!
Két ringó opál a két csöppség csattja -
Itt minden oly gazdag, előkelő,
S oly régi, oly ódon a ház arculatja.

Művész-ón húzta a boltív vonalát,
Arany-keretben dámák enyelegnek,
Viselnek pomádés, lisztes frizurát
S hímes mezőkön a nyáj után mennek.
Watteau világa szőnyegen, falon:
Édes, bohóság! Színes unalom!

Palizander a szuszék, rózsa a párkány!
Csecsebecséktől görnyed fogas, állvány,
Minden fülkének megvan a lakója:
Szobrocska, váza, faun, avagy manóka,
De a teremnek legfőbb ékessége
Mégis a szent szűz boldogságos képe.
Korhadttal keretben földig ér a lába
S belenyúl a feje a kék menyországba.
Visel a homlokán bizanci koronát...

S szolgálja őt is a fürge lányserreg;
Kristálymécsesbe sodorják a kócot,
S meggyújtják rendre a szomjas kanócot,
A pislá lángot, mely őnéki libeg
Sejtelmes hosszú éjszakákon át...
Madonna, áldd meg, kik fáradnak érted
S juttasd konty alá: egyebet se kérnek,

De csitt! De balga! Ím itt a nagyasszony!
Suhog a selyme, görnyed az alakja,
Tipegő léptit óvatosan rakja,
Jár halkán, mint árnyék sárguló haraszton.
Egy kicsit furcsa! Összetöpörödve,
Ezer gyüremlés, ránc, redő az arcán.
Az idő kisöpör - mind kisöpörte:
Ő itt van s nevet az idő kudarcán.
Kicsit kacér még. Füllent zöldet, kéket, -
Egy csomó évet el-elsinkofál:
Madonna! nézd el neki a nagy vétket,
Bizony, bizony nem tudja: mit csinál!

- Aludni! aludni! Anyóka elfáradt,
Nyüzsögnek az árnyak a szoba falán,
Serényen a frájok munkáho' látnak,
Fürösztik, mosdatják szorgos-szaporán.
Puha kendőkbe törlik, simogatják,
Aranyfésűvel haját bontogatják,
Bontják, csomózzák, hogy üde maradjon -
Tán bizony bálba készül a nagyasszony!?

S előkerülnek a vén sifonérbul
Az otthonszótt, drága patyolatok...
El-ül a sürgés, a nyüzsgés, a dérdur,
S éji toalettben anyóka ragyog:
Feje búbjáig fodros főkötőben,
Csupa fehérség - fehér a fehérben.
Aztán vigyázva elteszik az ágyba,
A mennyezetesbe, illatos-lágyba,
Ahol pihenni fog másnap reggelig,
Ahogy a virágot másnapra elteszik.
Elfűjják a gyertyát, mind a száz szálát,
Sötét lesz. Mára vége a szolgálat!
Nem marad égve -
Csak a Madonna három kis mécse!...

S az éjben, a zsongó nesztelenségben,
Amely most erre hirtelen támad,
Amely se nem csend, se nem éj egészen,
Csak halk rezgése szürke félhomálynak,
Megszólal egy hang, hárfához hasonló,
Megszólal Iván, a vak mesemondó.

Mesék vadonában biztos a járása,
Világtalan szemét az éjbe beássa,
A fülivel lát, lelkével tapogat
S megérez látóknak idegen dolgokat.
Ha delel a hold, őt kéjjel rezgi át
A csodálatos, édes éjjeli világ.
Delejes áram szikrája ha pattan,
Közel, vagy távol messze sivatagban:
Rajta keresztül suhog az árja -
S ő a sötétet színesnek látja,
Mint észak lakója a sarki világot...

S a nagyasszonyt este est után
Álomba meséli az öreg vak Iván.
Ez az ő tiszte rengeteg éve
S kijár neki a kommenció érte.
Paraszt zekében ül egy kicsi széken.
Térdein nyugtatva két keskeny kezét,
A Mária-képpel ül szemben éppen
S foly ajkairól az édes beszéd:

...Mese-erdőben, virágos vadonban
Készült számára a csodaravatal...
De Hófehérke mélységes álomban
Csak alszik, alszik és soha meg se hal.
Sátrat följe ezer éves tölgyek
Ága-bogái és vad indák szóttek,
Lombrésen az égbolt bekandikál,
Nézni, hogy a leányzó mit csinál?
S tölgy odujában a harkály kopácsol:
»Sohse kell félni a csúnya haláltól!«
Mert nincs is! - bogozza a szót Iván,
De pihenni jó s pihenni kíván
A test és a lélek, hogyha elfárad
A hosszú lézengés és munka során.
Mert minden, minden: a gyönyör is munka,
Ó de az álom oly édes pesztonka,
S lesz ébredés bizton az álom után...

A vak mesél a hangtalan éjnek,
S magánya egyre nyomasztóbb, mélyebb.
S amikor ajka már régen hallgat,
Lelke még mindig csodák közt ballag...

Egyszer fölrezen... Suhanást érez
(Mert fül megfogni e neszt nem képes).
A bársony pokrócon, a szentkép alatt
Egy torkos egérke vígan mulat.
Lakmároz kénye-kedvire merészül
S szürcsöli lassan az olajat a mécsbül.
»Nagyasszony!« - kiáltja ijedten a vak -
»Dézsmálja az egér a szent olajat.«
»Nagyasszony! Kegyelmes!« - ismétli szavát -
»Lopják, lopják a szent szűz olaját!«

A mécsbél serceg, a láng felbuzdul,
A szent szűz ajka mosolyra mozdul,
S a kéklő magasból jósággal néz le
A tolvaj egérre...

1907

AJÁNLÁS

Hamupipőke! Mákot szemeltünk,
És elmúlt lassan az idő felettünk.
Egy véka hamu s egy itce mák,
Ilyen az élet, ennyi a világ!
Öreg idő már, de a princ cipője
Illik ma is még és nincsen elnyűve.
S tetszik, nem tetszik gonosz mostohádnak:
Ma is neked van a legparányibb lábad.
S arcod, miként a telihold világa,
Ma is oly szendén tekint a világba.
S lelked oly édes, olyan megadó -
Ennyi szelidség, jószág mire jó?
- Voltál nekem hű, édes cimborám,
Öröm reggelén és gyászok torán.
És játszótársad voltam én neked
És bolondoztunk úntig eleget.
Hamupipőke! Kongatnak estére,
Nem tart soká és a mesének vége...
Elhiszed?... Dehogy!... A gyöngyszem pörög,
Istentől a báj s a mese örök...

1907

PANTHEON

Kék foltokkal fogok bevonulni
Pantheonodba, édes magyarom,
Ki sokszor vágta kupán, agyaron.

Sanda szemmel kísértetek engem,
Megfoghatatlan makacs törtetőt,
Kinek a szárnya mind merészbre nőtt.

Senki rokonja, se ija-fia,
Egy idecsöppent koldus idegen:
Féreg a porban - úr a szíveken!

»Kár, kár, kár! csergett a varjú-ének,
Kár volt meg nem válogatni jobban
Apád, anyád, minden nemzetséged.«

De szívetek, az behódolt titokban,
És gyűlölség, gáncs lassan elmaradt
Az eliramló bús évek alatt.

És az öklök marokká enyhülnek,
S a vas marokban friss virág terem,
Megkoszorúzni késő énekem.

»Egy világ ellen mindig egymaga!«
Ezt írjátok a Pantheon falára
S temessetek be a nagy éjszakába.

1910

A SZIRÉN

Túl nádon, éren, a nagy vizen túl
Áll a szirén és integet:
Ti földtelenek, jöjjetek!

Palástja bíbor és diadémje
Hajnalcsillagnál fényesebb -
S csalogat, hív: Siessetek!

Enyém a föld áldott kövérje,
A feltöretlen ős-ugar:
Törjétek - nem leszek fukar.

Enyém a pást, a prairie-k világa,
Hol senki nyája száz legel -
S a pányvát csak kivetni kell.

A föld gyomrában csillog az arany,
A kobalt-érc, az antimon:
Egy csákányért nektek adom.

Kavicsom gyémánt; van sóm, kenyérem,
Buzám, borom s a gyermekem
Én mind egyformán szeretem.

Mostoha nincsen, se kitagadott,
Rabszolga nincsen, csak szabad -
Egy ég, egy lobogó alatt.

Tutajon, szálfán, szárnyas naszádon,
Ki ahogy tud, hát jöjjetek:
Ünneplőt vált a rengeteg! -

...S mennek halálba, örvénybe, lázba,
Sok százezer, vakon, bután -
Kapu zárul nyomuk után.

A bánya robban, a mocsár gyilkol,
Kerékbe tör a gyári gép -
Száz élet csak egy buborék!

Mennek halálba, örvénybe, lázba...
A szirén egyre csak dalol
S mindig meghallják valahol.

Szerencse, hogy vaspánttal engem
Sziklához köt kor, gyöngeség,
S rontás ellen rontása véd.

Különben mennék, mint a többi,
Törtetve, vakon és bután
Az édes, csalfa hang után...

1910

INTERMEZZO

Siess, siess, ne tétovázz sokáig,
Ó dal, dalom, szeszélyek éneke!
Ki tudja, meddig zöldel még a pázsit!
És meddig bólínt még a jegenye?
A hegy mögött a bibor csík nem ámít,
Nem hajnal az, de éjnek követe:
Piros süveg az éjszaka fején -
És lassan már elálmosodom én.
Mihaszna vér és tűz, szerelmek, vágyak;
Fagypontra felé hajt minden lobogás,
És a legszínesebb szimfóniának
A vége mégis mély, nagy hallgatás.
Az elröppent hang újra föl nem támad,
Mi újra keltse, nincsen oly varázs.
Ó, semmi sem hal úgy meg, mint az ének,
Utódatlan - ha forrásához tér meg.

Hoztam magammal egy egész világot,
Álomerdőket, akácillatot.
Az én istenem mindennel megáldott,
Amit csak jókedvében adhatott.
Siess én lelkem, ródd le tartozásod -
Ki pazaljon, ha nem a gazdagok?
Selyempárnára hajtom le fejem
És várom, hogy már éjszaka legyen.

1911

HOVA?

A kertek alatt, hol nyövik a kenderet,
S munkába nem látni soha az embert,
Mert kenderhe', lenhe' csak az asszony ért -
Nem tudom, miért?
A kertek alatt szerettem járni,
Bogarászva szerencsét próbálni,
Mert a szerencsével semmi fel nem ér.

Legszebb volt ősszel, mikor károg a varju,
Mikor rétet és erdőt megszállja a dér,
Kaszálva, behordva a széna, a sarju,
S a hegyorom itt-ott már hótól fehér.
Legszebb volt ősszel, mikor a varju károg,
Tövissel, bogánccsal telik meg az árok
S a csipkebogyó már piros, mint a vér.

A kertek alatt paraszti viganóban,
Mely szinte, mely szinte talpig leér -
Kis lányok jöttek csacsogva vagy szótlan
És mindenik kitér -
De akad, ki kérdi és kipirul bele:
Hova te fiu, olyan sebtibe?
Hova? kérdem én most, mikor a hajam fehér.

1915

A GNÓM

Gnómok fajából való vagyok én,
A gnómok furcsa, különös lények:
Nincs közte fiatal, nincs közte vén
S ameddig akarnak, addig élnek -
Addig élnek.
Gnómok fajából való vagyok én.

Nem is születnek: jönnek valahonnan,
Nagy távolokból, miket éj takar,
És köd előttük és köd a nyomukban,
Ahány gnóm, az mind mást és mást akar -
S tud és akar.

Gnómok fajából való vagyok én.
Ez gyúr, az farag, sípol, hegedül,
De édes atyafi mind valamennyi;
Mikor gyalog jár, akkor is repül,
Ha tudnátok, milyen jó gnómnak lenni -
Gnómnak lenni!
Gnómok fajából való vagyok én.

Valami férfi-női keverék,
Meg nem magyarázza soha senki,
Örökké lángban soha el nem ég
S a levegőjét is maga teremti -
Maga teremti.
Gnómok fajából való vagyok én.

A gnómok őrzik a szent tüzeket
És ápolják a mennyei lángot,
Mely nélkül a világok üresek
S össze is omlanak a világok -
A világok.
Gnómok fajából való vagyok én.

Maholnap én innen már elmegyek,
Sebaj! majd jönnek utánam mások:
Más gnómok, más titkok, ígézetek,
Egekbe csapkodó szent látomások -
Látomások.
Gnómok fajából való vagyok én.

Ti azt mondjátok, halkítva a szót,
S egymásra néztek: meghalt az öreg!
Mesebeszéd! - mint tengeren hajó,
Én csak elmentem, én csak elmegyek:
Köd előtttem, köd utánam,
Köd az örökkévalóságban...

1915

LEGENDA

A Moldova hidján hiresek a szentek,
Jóraivaló szentek, nem holmi jöttmentek,
De a zsidó papnál a Hradsin tövében
Hiresebb egy se volt,
És nagyobb egy se volt,
Pedig tán szent se volt - sok száz éve régen.

Háza könyöklőjén a szürke hajnalba'
Kémlelődvé nézdel Prága híres papja.
Most oszolnak ködbe, kit vendégül látá:
Másnak láthatatlan,
Szemnek áthatatlan,
Szelleme, démonok félelmes világa.

Egyszer csak kiperdül, mint valami orsó,
Az út közepére egy néma koporsó
Rossz parasztszekéren. - Nem kíséri senki.
Csak egy kuvasz ásit,
Hol moha a pázsit
S körésből pár árva kis fűszál serkedt ki.

Szegény muzsikust rejt, ki nótákat hinte,
Nyujtózkodik frakkban, ó de nincsen inge.
Hová lett az inge? Sohase volt inge,
Az ing oly drága zsold,
Most sincsen, hogy megholt
S az irgalmas kaszás feléje legyinte.

Mennek mendegélnek: egy cigány, egy gebe,
Rozoga a szekér, alig van feneke,
Kialuvófélbe a kocsis pipája,
Ő maga is álmos,
Az út kátyus, sáros,
Olykor döccen s nagyot ugrik saroglyája.
Fogja hamar a pap palástját, süvegét,
S megy a halott után. Oszlik a szürkeség,
Megtelik az utca áhitatos néppel:
»Ki az? mondd, oh mester!
Ki előtted ment el
És te elhalmozod ilyen dicsőséggel?«

Felel Prága papja és megremeg szója:
»Egyedül ő tudja, a titkok tudója,
De láttam, szent Dávid lépdegélt nyomába',
A koporsó után királyi pompába',
Fején a korona,
Kézében a hárfá...«

1916

REVICZKY GYULA
(1855-1889)
Válogatott versek

KARÁCSONYKOR

A zúgolódás, gúny, harag
Rég halva már szívemben.
Egy szóval sem panaszkodom
A kis Jézuska ellen.

Nem vádolom balgán azért,
Hogy engem kifelejtett.
Hogy nem hozott ajándokot,
Szemem könnyet nem ejtett.

Lelkem nyugodtan, csöndesen
Átszáll a nagy világon.
Imádkozom, hogy Jézusom
Minden szegényt megáldjon.

Ágyamra dőlök s álmodom
Egy régi, édes álmot:
Boldog, ki tűr és megbocsát,
S ki szenved, százszor áldott!

1874

SÁTÁN

Egy éjjel a sátán ágyamhoz állá;
Nevetett, hitt, ígérte kincseit.
Frakkot viselt s oly inger volt szavába',
Hogy már azt hittem: végem, elveszit!
»Eljősz-e hozzám, édes, jó barátom?
Protekciómat ígérem neked.
Mi kell? Szép hölgy? arany? fény? pompa? mámor?
Mind a tied lesz...« - Én koldus leszek.

»Agyadban égsz s rossz álmaid' beszéled:
Igy senki sem felelt nekem soha.
Rég vágyom okos alkut kötni véled;
Ne légy, öcsém, ily szörnyen ostoba.
Dörgöld ki szemeid s ne álmodozzál;
Légy ember és ne hitvány lázbeteg.
Gavallér lesz belőled. Jősz-e hozzám?...
Fejedet rázod?...« - Én koldus leszek.

Gavallérnak kevély vagyok s ügyetlen;
Majom és róka lenni nem tudok.
Kincsnek pedig hatalma nincs felettem;
Az kincsem, amit érzek, gondolok!
Vigasztalóm az édes dal zenéje;
Ez balzsamom, hitem, ha szenvedek;
S dalolva hágok a sátán fejére.
Aranyod nem kell! - Én koldus leszek!

Urad vagyok! Leszálok a pokolba
És Lucifert magát elégetem.
A jókat összegyűjtöm egy akolba.
Halleluja! Megáldva végzetem!
»Már látom, hogy méltó vagy ostoromra,
Bolond te, kin segíteni nem lehet.
Adieu!« - S én visszadőltem vánkosomra
És felzokogtam: Én koldus leszek!

1875

OSZTÁLYRÉSZEM

Az élet árnyát, fellegét is
Szivárványszínbe' látja lelkem.
Csalódni és remélni mégis:
Igy van megírva végzetemben.
S dallá szövődik minden eszmém
S mind, amit érzek, álmodom:
De nyitját hasztalan keresném;
Mi célja, haszna: nem tudom.

Sugártalan, ködös napokba',
Ha rámborúl az éjek éje:
Fölhangzik édesen zokogva
A dal vigasztaló zenéje.
Ez tár elém egy szebb világot,
S ha lelkem errül álmodik:
A könny, a kín, a vér, az átok
Hallelujává változik.

S megszáll a vágy, hogy letöröljem
Könnyeit a szomorkodóknak;
S a béke útját megjelöljem
Azoknak én, akik csalódtak.
Óh, fáj e furcsa, gúnyos élet;
S lelkem gyakorta felzokog:
Az emberek mind oly szegények
S nem lesznek soha boldogok!
Türelmet és szájalmat oltott

Belém a lét nehéz igája.
Tudom, hogy ép az sose boldog,
Akinek boldogság a vágya.
Tudom, hogy nemcsak én kesergek,
Bajlódik más is eleget,
Hurcolja némán a keresztet
S nem vigasztalja senki meg.

Óh, hála, hála, hogy keservem
Nem hordozom magamba' némán!
Van vigaszom, lehet pihennem,
Ha gondok árnya száll is énrám.
Borongás, üdvösség, ígézet
Körülzsong lágyan, édesen;
S mit suttogásukból megértek,
Merengő, méla dal lesz.

Saját búbánatomban érzem
Örök bánatját a világnak,
S a lelki szomjazók nevében
Sóhajtom el szelíd imámat.
És öntudatlan, önmagátul
Szakad szívemből énekem.
Örömet, bút, mindent elárul...
S én nem tudom, csak érzem.

S habár jövőmben írva látnám,
Hogy sohasem leszek szeretve:
S dicsőség nélkül, ifjan, árván,
Szegényen dobnak sírverembe:
A vágyat üdvben élni váltig
Síró zenében önteném,
S dalolva várnám a halált, így
Sóhajtánám ki lelkem én.

1877

A KÖLTŐ VILÁGA

Hangulatért mit mentek Ázsiába?
Meghamisítani régi kort minek?
A költőnek nincs több, csak egy világa,
Amelyben él, csupán ezt érti meg.
Ködalakok után miért bomolni?
Nincs körötökben eszme, tárgy elég?
Kelet, lovagkor, mítosz: régi holmi.
Hagyjátok! meg van énekelve rég!

Újat akartok írni; de fonákul
Az *ósditól* nem válhattok ti el.
Ha lelketek nem zendül önmagátul,
Dalát a múlt idő nem költi fel.
A tűzbe minden papirost, a tűzbe,
Ha nem forr benne a ti véretek.
Mi életével nincsen összefűzve,
Költő előtt veszt hangot, érdeket.

Hiszen a dalnok is csak úgy szülötte
Korának, mint akárki más fia.
Fény, árny, erény, bűn, ha dalába szötte,
Beszédes, érthető lesz általa.
Kétsége, hite, vágya a jelennek
Az ő szívét először járja át;
A múlt neki csak példakép jelen meg;
Tanulást csak, *ihletet* nem ad.

Mit az öröm vagy bánat ír a szívbe,
Egyetlen dalforrástok ez legyen:
S ne mondjátok, hogy már ki van merítve,
Kicsépett szalma ez az érzelem.

Míg *egy* nap fog haladni fönt az égen,
Míg a tavasz virágokat nevel,
Míg boldogság és könny lesz, ihletében
A költő mindig újat énekel.

1883

A BOLONDOK HÁZÁBÓL

A végtelenséget belátom;
Kezdet seholsincs énmegettem.
Átestem miljó változáson;
De nem tudom, mikor születtem.
Ezer halálom volt immár nekem
S születésimnek száma végtelen.
Voltam az első vércsepp egykor,
Amely Kainra csepegett,
S a rózsaszál, mely a habasszony
Vércseppiből keletkezett.
S mikor kő voltam, hideg, érzéketlen,
Nyugalmat én akkor se leltem;
Mert Jákob rajtam álmodá,
Hogy angyallal harcolt soká!...
Volt egyszer egy mihaszna, vak s beteg;
Mondott egy hosszú, büszke éneket
Hős Ilionról, harcokról... szegény!

A koldusbotja voltam én.
Sok szeretője volt Aszpáziának:
Én voltam a szíve neki.
Egy bölccsel egykor engem itatának.
Hjah! bölcslet gyilkol, aki teheti.
Abdérában csupa bolond lakott;
Engem, a békát, egy se bánthatott.
S voltam a Kleopatra buja szája;
Antóniuszt csókoltam eleget;
S hogy elrohadt a föld legszebb rimája,
Belőlem kígyó mérge lett.
Az asszonyok is mérgesek;
Marnak, kínoznak, rontják véredet.
Jézusnak egykor Golgothán,
Mint szivacsot nyújtott a vad pogány.
Sóhajtozám Ahazvér ajkain:
Meg nem halhatni óriási kín!
Lángoltam és eretneket
Nyaldosnom óh, be jól esett!
S midőn szél ingatott a fán
S voltam borízú alma, tán
Megettek?... óh, dehogy!... fura!
Tellnek valék a centruma.
Pestis voltam s megöltem legelébb
Egy olasz amoroso kedvesét.
Tövis koromba' volt egy kis kalandom
Burgundi Máriával, s mért tagadnom,
Jó tréfaság volt s mondhatom,
Gyönyör volt a szemérmes asszonyt
Halálra kínzanom.
Nem is levék aztán pocsékra tinta;
Mert egy sűrűvérű komédiás
(Rosszgyomrúak mondják, derék írás)
Hamlet históriáját vélem írta.
Később, emlékszem, Don Quijote
Agyában volt a székhelyem,
S a jó lovag legott
Sovány s bolond lett szörnyűségesen.
S mert nincsen kötve semmi helyhe',
Lettem Maratnak nyelve,
Aztán meg' édes torkú csalogány;
Megédesült dalomtul a magány.
Voltam pompás kamélja; kéjjel
Örömlány keblén hervadék el.
Sőt már golyót is öntöttek belőlem;
Csatába vittek katonák;
Prédára lestem puskacsőben
S Petőfi szívét jártam át.
S bár sorsom ennyit változott,

Nem múltam el s el nem múlok.
S míg ezeket beszélem,
Egy bolondnak fejében
Egy darab agyvelő vagyok.

1878

ISKOLATÁRSAIMHOZ

Ti már mind hivatalban ültök
És van pályátok, címetek.
Pereltek az ülőteremben,
Vagy honn, ha megnősültetek.
S én itt gubbasztok és potyára
Jókedvű dalt dudolgotok.
Nagyúr akartam lenni mindig,
S óh jaj! most semmi sem vagyok.

Az iskolában a legelső
Nem egyszer voltam köztetek.
Leckét tanultam, mialatt ti
Papirgaluskát ettetek.
S íme, szerepet cseréltünk!
Ti már diplomát kaptatok,
És alig álltok szóba vélem,
Mert én még semmi sem vagyok.
Közületek egyet ha látok,
Kitérek néki többnyire.
Hisz' a kopott, de víg poétát
Ő úgyse venné semmibe.
Óh, mert olyan hetykén feszítnek
A fogalmazók, hadnagyok,
S egymásnak elmondják nevetve,
Hogy én még semmi sem vagyok!

Mindegy! másnak mi köze hozzám!
Ha így, ha úgy, az én hibám.
Szívem azért, mint nap az égen,
Felhősen is világít ám!
S lássátok, mint ti rajtam, én is
Nevetni szoktam rajtatok,
És hálát adok istenemnek,
Hogy semmi, semmi sem vagyok!

Két kincset őrizek szivemben
S ez mindig róluk álmodik:
Egyik a dal fényes világa
S a szabadság a második.
S hol ifjuság és szerelem van,
A dal odavisz engemet.
Miattam nagy urak lehettek:
Én semmi, semmi sem leszek.

1878

I. N. R. I.

Templomba tévedtem s a félhomályban
Megálltam, búban elmerülve mélyen,
Hol a zsidók királya haloványan,
Bágyadt szemekkel halni készül éppen.
Megtört kedéllyel, búsan, létunottan,
Magamba szállva révedeztem ottan -
S egy gondolattól nem volt pihenésem:
Boldog, ki túl vagy földi szenvedésen.

Istenhalálra vágyó ördögök,
Hitvány cselédség, mely megköpködött;
Júdási csók, föld véres koronája,
Az igazságnak kézmosó birája,
Kereszthalál! Az áldozat betelt.
Van-e megváltás? Szívem nem felelt.

Orgona zúg. Ünneplő hangot ad,
Piros ruhában mond misét a pap.
Tömjénfüst száll; fölzeng a glória:
»Örvendezz, szív, légy boldog, föld fia!
A Messiás, ki megvált tégedet,
Ma jött világra. Békesség veled!«

Az istenember képe bús marad.
Átvert kebléből foly bíborszalag.
Szelíd jóságaért ekkép fizettek.
Békét hirdetni jött s harcot teremtett.
»Pax vobis! Béke veletek!«... De hol?
Nincs béke itt a földön, nincs sehol!
Kereszt alatt görnyedve vérzünk,
Ahasvér bujdosása létünk.

Örvendő népek gyűlnek, gyülekeznek.
A misemondó énekhangja reszket:
»Dicsőség néked, istenünk az égben!«
Én a haló Jézust merengve nézem.
Isten betűi lelkem égetik.
A gaznak nem elég, hogy fölfeszít.
Dicsekszik: Csúf halálnak én adám át,
A názárétit, a zsidók királyát.

Te csak tűrtél, isten báránya, némán.
Óh, nézz alá vigasztalólag énrám!
Taníts meg, hogy harag nélkül lemondjak.
Szeressem a gyöngét, az elnyomottat.
Bú, gond között taníts meg hő imára,
Bocsánat-osztó, szenvedők királya.
Óh, mert a földet megvevé az átok!
S aki még megválthatná a világot,
Kinél az isteneszme megfogamzott:
Erőtlen ördögökkel vívni harcot!
Magát emészt, míg nem hallja ezt:
»Mehetsz pihenni: Ite missa est!«

1881

HA MÁR SZERETNI NEM FOGOK

Ha már szeretni nem fogok:
Mondjátok: meghalt, vége lett.
Ha lányért többé nem dobog
A szív, halálra vénhedett.
Mondjátok: meghalt, vége lett.

Ha már szeretni nem fogok
És vérem csöppenként lehül:
»Édes csókokrul álmodott« -
Ezt írjátok sírversemül.
Ha vérem csöppenként lehül.

Ha már szeretni nem fogok
És búcsút int a szerelem:
Szelíd nézésű asszonyok
Fogják be majd haló szemem,
Ha búcsút int a szerelem.

1881

PERDITA

I.

Rózsakínálás, zene mellett
Az ördögé lett ifju lelked,
És kezéd most virágokat,
Ajkad meg csókot osztogat.

Náladnál semmivel se jobbak
Neveztek csúf szóval bukottnak.
Kimondtam én is azt a szót,
S nem volt rá semmi válaszd.

Csak rám hajoltál, hogy ne lássam
Két arcod kipirulni lázban.
Félénken súgtad s reszketőn:
»Rád haragudni nincs erőm!«

Koldúsa koldúsabb világnak!
Borulj reám; én szánva szánlak.
Lelkem a porban is megért,
Szeret s megáld hű szívedért.

1883

FAKÓ POÉTA

Szegény magyar fakó poéta!
Szerencséd, hogy nem él Petőfi;
Gyűlölte a szemforgatókat,
Nem bírt ő, mint te dörgölődni;
S te, akit a magyar poéták
Között elsőnek mondanak,
Ősz hajjal talpat nyalni jársz el -
Petőfi, jó, hogy halva vagy!

Szegény magyar fakó poéta,
Szerencséd, hogy meghalt Arany.
A velszi bárd örökre hallgat,
Jó, hogy lángajka zárva van.
Te vén gyerek, te kegyleső, te
Fakó költő, nem velszi bárd,
Egy kézszorítás kell neked csak
S kiáltod: Éljen Eduárd!

Szegény magyar fakó poéta,
Szerencséd, hogy nem vagy magad.
Szerencséd, hogy komédiás vagy,
Akit a nemzet megtagad.
Szegény magyar fakó poéta!
Szerencséd, édes nemzetem,
Hogy őhozzá nagy dalnokid közt
Nem hasonlított senkisé.

1883

EDITHEZ

Alighogy én jöttem, te mentél;
Nem is találkoztam veled.
Kezet se fogtunk, el se mondtam,
Hogy megbüvöltél engemet.

Csak egyszer láttalak s szivemben
Utánad sóhajtott valami,
Oly édesen, fájón, merengőn,
Mint zongorádnak hangjai!

1883

MA SZÜLETETT A MESSIÁS!

Hull, hull a felhő könnyű pelyhe;
Az utcákon tengernyi nép.
Paraszt, úr tarka egyvelegbe'
Megyen hallgatni szent misét.
Az ablakokból ide csillan
Hívogató világítás.
Ez egyszer minden évben így van:
Ma született a Messiás!

Én künn bolyongok, nincs családom,
Fásultan, únva életem',
A templomból ma is kivágyom;
Az álorcást nem nézhetem.
Sötét az ég; nincs rajta csillag;
Sem égi jel, se lángírás,
Amely vezesse útainkat...
Ma született a Messiás!
Az élet össze-visszasága
Ma sem békít ki semmivel.
A szenvedő ma sincs megáldva

S rongyokba' jár, ki jót mivel.
Egyiknek tétlenség az élet,
S izzadva szidja annyi más.
Születni gyakran ősi vétek...
Ma született a Messiás!

A tékozló fiú kacagja
A szent estét. Ölében ül
Egy nő, ki testét bérbe adja
S fizetett csókokért hevül.
Körüle tánc, csók, céda ének,
Trágár beszéd, pezsgő-ivás.
Magdolna csak nagynéha tér meg...
Ma született a Messiás!

Ah, mind úgy van, bármerre nézek,
Mint amaz első éjjelen;
Farizeusnak áll az élet;
Szegényé jászol, Betlehem,
Ahashvér hány vagyon közöttünk!
Hány Jób, ki istennel vitáz.
Sírunk, hogy a világra jöttünk...
Ma született a Messiás!

Jöjj, csendes ágy! Borítsad, álom,
Vonaglásimra szemfedőd.
Te nyugtatod meg a halálon
Kívül a földi szenvedőt.
Jöjj, csendes ágy! Majd holnap ébren,
Ha nyugtomból a zaj kiráz,
Tovább vergődöm, újra kérdem:
Mire való a Messiás?

1883

MAGAMRÓL

Rossznak mondod a világot,
Dőresége bosszuságod;
Siratod az élet álmát,
Földi gondok durva jármát;
Felpanaszlod lázban égve:
Bölcs elméje, jók erénye
S fényt sugárzó lángod, ég,
Csak hiúság, búborek.

Óh, pedig hány perced, órád
Volt, midőn e sujtoló vád
Könnyeidben elviharzott
S kiderült rá szíved, arcod.
Gyönyörűség volt az élet,
Megáldottad születésed':
Rózsák közt jársz, azt híved,
S mi okozta?... Semmiség!

Nem tudod, mi nyomja szíved,
Semmiségek üdvezítnék.
Hogy jön, nem tudod, csak érzed,
Hogy e bűnös-bűvös élet,
Mely ma szennyes, ronda börtön,
Holnap éden kertje rögtön.
Ma a békét áhítod,
S holnap küzdve élni jobb.

Ember! önző vágy vezérel.
Bánatával, örömével
Ezt az undok szép világot
Sorsodon át nézve látod.

Hogyha gondok elcsigáznak:
A világot éri vádád,
S ha öröme gyúl szíved:
Nincs e földnél semmi szebb.

Ragyoghat a nap az égen;
Te sötétben, feketében
Látsz mindent, ha bánatod van;
Míg, ha kedved lánggra lobban,
Minden érted van teremtvé;
Télen is jársz rózsakertbe',
A nap is csak rád ragyog,
S kik itt laknak: angyalok.

Az örvendőt meg nem érted,
Ha világod búban éled;
S csak ha lelked szenvedőnek
Vallod, sajnálsz szenvedőt meg.
Mit törődöl a világgal,
Szenvedő szív sóhajával,
Ha egy édes pillanat
Teljesíti vágyadat!

Hát ne fordulj vak hevedben
A világ és rendje ellen...
Úgy tekints az emberekre,
Hogy a föld se jó, se ferde;
Se gyönyör, se bú tanyája,
Csak magadnak képe, mása.
Ki sóhajtoz, ki mulat.
A világ csak - hangulat.

1883

IDŐ ELŐTTI SÍRVERS

Utód, ha síromhoz kijössz,
Hivalkodón ott ne időzz,
Tégy, mint elődid egykoron:
Haladj tovább, ne sértsd porom.

Virágnak síron nincs helye.
Ne díszíts férgeket vele.
Holtnak mit ér a hódolat!
Gunyolná csendes álmomat.

Az élet száz gyönyört kínál.
Ölelgesd lányt, egyél-igyál,
S ne fürkészd életem sorát,
Éltem s meghaltam, nincs tovább.

Éneklő koldus volt cimem.
Éltem kenyéren és vizen.
S azt hittem, hogy király vagyok,
Bolondok közt a legnagyobb.

Elestem mindentől, ami
Embert tud boldogítani.
Egy vágyam volt: a nyugalom.
Megadta egy kis sírhalom.

Büntesd, uram, sujtsd, égi kar,
Ki föld alatt is megzavar,
S ha sírját ő is megleli:
Nehéz legyen a föld neki.

1884

PERDITA

II.

Szeretlek, mint egy elhagyottat
Egy másik elhagyott szerethet.
Ahogy vergődő fájdalom csak
Képes szeretni: úgy szeretlek.

Nem a gyönyörnek tiszta mézét
Szomjazza ajkam, hogyha csókol;
Az, ami hozzád vonz, a részvét,
Szeretlek, édes, száanalomból.

Szeretlek, mert mint én, leányka,
Te is jobb sorsot érdemelnél.
Szeretlek, mert reád találva
Látom, van árvább szív szivemnél.

Szeretlek önzésből, kimondom;
Mert amidőn szemedbe nézek:
Egyszerre tűrhetőbb a sorsom
S én kezdlek vigasztalni téged!

V.

Beteg vagy, azt mondd nekem,
Boldogtalan, bús gyermekem?
Én irgalombul azt kívánom:
Halj meg, mig ifju vagy, leányom.

Ne várd, míg fonnyadt lesz szived,
Mint ős utóján a liget;
Míg lelkedből vad szenvedélyed
Minden világos színt kiéget.
Óh, kérjed inkább istened',
Hogy most hunyhasd le két szemed,
Mikor még van szivedben álom,
S van mit siratnod e világon.

1884

REZIGNÁCIÓ

Lomhán szemlélem a világot.
Hadd forrjon, ontsa bűneit.
Nem szórok a gazokra átkot
És az erény se lelkesít.

Nem indulok meg, nem szomorgok,
Ha látok szenvedő szívet.
Irigységet nem kelt a boldog,
Nem fáj sem új, se régi seb.

Maradjon a világ, ahogy van,
Sajtoljon égő könnyeket.
Lemondtam, mindenről lemondtam.
Mit megmásítani nem lehet.

Botorság volt kergetnem álmot
És szélmalmokkal küzdenem.
E kába összevisszaságot
Ma már nyugodtan nézdelem.

Dobálják sárral bár az eszmét:
Nem indít meg, ha elbukott.
Gazság arassa győzedelmét:
Én nézem s meg se mozdulok.

1885

A KENYÉR

Minek fordultok, könyörögtök
Az ég urához, emberek!
Nem Isten adja, de az ördög
A mindennapi kenyeret:
Kenyerért van a bűn, gyalázat,
A megalázás és nyomor,
A szemek könnyben érte áznak;
Az átkok átka a gyomor.

Balgák, kik tűrnek és remélnek,
Kiknél a hit határtalan.
Istenből csak a gyáva él meg,
Az ördögé, ha vágya van.
A hős megdöglik a szeméten;
Filiszter majmol bölcséket;
Mezitelenül jár a szemérem
S bohóc, ki bölcsnek született.

Mert ég erényt meg nem jutalmaz
És meg nem sajnál szenvedőt.
De Sátán bátor és hatalmas
S ember sorsában részvevőbb.

Ő megsegít a küzdelemben,
Mert pártütő volt s most is az;
Harcot jelent ő Isten ellen;
Eszmét, mely végtelen s igaz.

Ha látom őket, kik lenéznek,
Mert élvezik a sors kegyét:
Nem egyszer forró vágyat érzek,
Hogy kezemet nyujtsam feléd,
S hatalmad zengve azt kiáltam:
Oltalmaz, benned még hiszek!
Vezess a harcra! Megutáltam
Az erényt, mely mankón biceg.

Benned van harcra kedv, erő még,
Tied minden fortélyos ut.
Bűnben nem hisznek, csak a dörék:
Csak az bűn, mely napfényre jut.
Te rázd fel a közömbös Istent;
Ne vesztegeljen tétlenül:
A bátorság harcoljon ittlent;
Az ég ellen te küzdj elül.

Igazság, Tantalusz gyümölcse,
Elérhetetlen óhajunk!
Közel vagy bár hozzánk, örökre
Csak éhezünk, csak szomjazunk,
Igazság: hogy selyem a gaznak
Erényes rongynál többet ér,
S a jó falat, bár csuszva kaptad,
Mint könnyel áztatott kenyér.

Szegény lány, kinek ifjusága
Virágtalan, hideg tavasz:
Hiába fogsz buzgó imába,
Az égbe nem hat fel panasz.

De Sátán látja szenvedésed
És mindig kész az alkura.
Ad selymet, forró csókot, élvez,
Rongyos ruhát az ég ura.

Költő, kinek lelkében eszmék,
Ragyogó álmok rengenek;
Ki lelkesülten odavetnéd
A szabadságért mindened:
Egy bűn van, tudd meg: lent maradni.
Szegényen, ismeretlenül.
Erény is egy: folyvást haladni
S nem állni meg, csak legfelül.

Sátán, imádlak! Nem vagyok már
A régi hóbortos gyerek.
Szívemben nem fog állni oltár
Istennek eztán, csak neked.
Ura vagy az egész világnak;
Hatalmad érzik mindenén,

Neved kiáltom, úgy imádlak:
Add mindennapi kenyerem!

1885

ALTATÓ

Álom, álom, édes álom,
Suhanj végig szempillámon,
S ráterítve csoda-fátylad,
Népesítsd be éjszakámat.

Vessétek meg már az ágyat!
Árva szívem holtra bágyad.
Hadd öleljen jó barátom,
A szelíd, a csendes álom.

A nap zaja, súlya, gondja
Pihenésem elrabolja.
Álom, álom, édes álom,
Érkezésed mindig áldom.

Te boríts be fátyoloddal,
Te kábíts el mákonyoddal.
Szerелеmről légyen álmom
S rólad, eltűnt ifjúságom.

Te cirógass karjaidban,
Födj be lágyan holtomiglan,
Ama hosszú, ama másik
Álomtalan éjszakáig.

Álom, álom, édes álom!
Szemem íme már lezárom.
Áldva légyen érkezésed;
Éltem álom, álmom élet.

1885

VÉGZET

Ti csillagok, ti fényes égi lángok,
Kik bánatomnak éjjelébe láttok:
Feleljetek nekem, ki itt szomorgok,
Leszek-e én még életembe' boldog?
Hát az van-é megírva végzetemben,
Hogy egyre sírjak, sóhajtsak szünetlen,
S örömmel bé ne teljek sohasem...
Feleljetek, ti lángok odafenn!

A nyári éjben céltalan bolyongva
Törtem ki csüggedőn e sóhajokba.
A házak komoran reám meredtek;
Érzem, hogy testem minden íze reszket.
Láz égetett, vagy ihlettség talán?...
S a csillagokban ím ezt olvasám:

Eddig csak sírni és szenvedni tudtál;
Legboldogabb voltál, midőn aludtál.
Gyermekkorod magános volt s anyátlan;
Mint ifjú, ködben jártál, nem sugárban,
A boldogságról mondj le mindörökre;
Bánatra vagy teremtvé, nem gyönyörre.
Szenvedni fogsz, mig nem roskadsz a sírba...
A csillagokban ez vagyon megírva.

1885

IFJÚ PESSZIMISTÁNAK

Lemorzsolám felét már életemnek,
Kétkedve mindig, csüggedezve gyakran.
Szívem a nem birt távolért esengett;
Zajért magányban, álomért viharban.
Hogy önzésnél egyéb nincs a világon,
Hogy élni büntetés, panaszkodám...
S mikor már úgyis késő, most belátom:
Jól élni az egyetlen tudomány!

Az ember nyomorult, a sors kegyetlen...
Olvastam egykor és vallám azóta,
Bor közt vitázva, hangzatos rimekben...
Sokan fujják; unalmas, régi nóta.
A teremtés kontármű, elhibázott;
Az ember bűnre, bajra születik...
Szidják, szapulják ezt a szép világot;
De élniök, hejh, mégis jól esik!

Mert élni szép, mert élni jó, hiába!
A száraz bölcselők bármit fecsegnek;
Nincs köztünk, akinek ne volna vágya
Sokáig élni, mint - Schopenhauernek.
Éltét jól élni által ki ne vágynék!
S bár száz közül nem tudja egy alig:
Nem dobja el, ha van egy szalmaszál még,
Melyben reménye megfogódzhatik.

Tekints körül! A ráncos képű dáma
Elméjét folyvást azon töri, hidd meg,
Bár udvarlóit örökölte - lánya:
Hogyan toldhatná életéveit meg.

S hány Tímon, aki dörmög, mint a medve,
Sált hord a legforróbb nyár közepén;
S nem dugja ki az orrát sem, remegve,
Hogy meghül és hogy náthás lesz szegény.

És kik tagadnak mindent vakmerően?...
Kik elpocsékolják az ifjúságot,
Vagy koldusok lélekben, szíverőben
S agyukban ferdék, erkölcsben fonákok.
Minden csak önlelküknek vissz sugára:
Az igazság náluk csak hangulat.
Gyanakszanak, köpködnek a világra,
Mert lelkük tükre torzképet mutat.

Vannak, kiknél dorbézolás az élet;
Baromi módra sárban hentereknek,
És azt szeretnék elhitetni véled,
Hogy bűn s erény, rút és szép egyre mennek.
Vakon születnek a nap tiszta fénye
S az éj sötétje egyformát hazud;
És nem fog hinni soha semmi szépbe',
Akinek benső szívvilága rút.

Mások nem haragusznak, nem hevülnek;
Csak egyszerűen nem hisznek semmi rosszban.
Egyforma elítélteket becsülnek
A Megváltóban és a két latorban.
Az igazságért szenvedőt gunyolják;
Gyöngéd szivekre nyelvet öltenek.
Saját sivárságukban fel se fogják,
Hogy szenvedés is boldogság lehet.

Ne légy hát híve olcsó tagadásnak!
Minden nagyot, dicsőt a hit teremtet;
Hagyd azt, barátom, hagyd azok fájának,
Kik csak magukkal érzene türelmet.

Hitvány világ, mondják e pesszimizták;
Mert mint maguk, olyannak képzelik.
Mások hibáit gúnyolják, leszidják;
De envétkük lomhán dédelgetik.

Távol maradt a gondok réme tőled;
Ne idézgesd fel hát ocsmány alakját!
Vagy bölcsei e nyavalyás időnek
Álmodni már az ifjukat sem hagyják?...
Eszményed eddig tán fel nem találta?...
Tanulj keresni, bízni, küzdeni!
Van még talán, mely nincs eloltva, vágyad?...
Adj hálát: nem fogsz megcsömörölni!

Szép, szép az élet, ifju kételkedő te!
Penész bűzét elúzi rózsailat.
Szép lány szemétől meg leszel bűvölve,
Sötét éjjel legtündöklőbb a csillag.
Még ifju vagy, jövőd sok szépet ígér;
Ragadd meg, mit a röpke perc kínál,
S ne légy jelen, ne, vergődéseimnél!...
Engem már nem bocsát ki a hinár.

Tanulj meg élni! A jót ne keressed
Ragadd meg, mit a röpke perc kínál,
Használd ki a mosolygó, röpke percet,
Üdvöt nem lelsz sehol, csak a jelenben.
Hagyd azt a tant, hogy az ember vadállat,
A töprengést a végokok felett
A kárhozottak bélyegzett fájának,
Kik születnek, hogy sírva éljenek.

1886

DIÁKÉLET

Vidulva bor között a férfi,
Édenbe pillant a poháron át,
S századszor újra felidézi
Örökre elrepült diákkorát.

Emléke most is melegen forr.
Gondunk mi volt?... könnyű arany pihe,
Midőn azt hittük, a professzor
Csinyünket az orrunkról nézi le.

Nincs, nincs menekvés e varázstól!
Szívéből még az sem törölheti:
Ki, mert tanárrá lőn diákból,
Mit egykor maga tőn, most bünteti.

Mulattunk minden tudományon;
De nem vonzottak, csak a részletek.
Homérnál elnyomott az álom,
Ha szép Helénáról letévedett.

Tanultuk, mert Vénusz kívánta,
A ragyogó! - a csillagászatot:
S a delejesség szép leánya
Tüzes szeméből egyedül hatott.

Fárasztott Néposz, Cicero; csak
Ovidot kedveltük s Horác apót;
Csókot hintettünk szép Didónak,
Görögül hajtogatva »agapó«-t.

A háromszögtantól a hátunk
Borsószik most is, úgy nem kellett.
Csupán a »sinus« volt barátunk,
Mert szép lányokra emlékeztetett.

Hja, nem verték csak úgy hiába
Fejünkbe azt a mitológiát,
Ismertük Ámort és nyílára
Faragtunk is de hány kadenciát.

Késsel bevéstük a padokba
Szívünk kegyetlen hölgyének nevét,
S »kanaszter«-t szíva nagy titokba',
Egymásközt zengettük dicséretét.

Ah, vége, vége! Vagy ki tudja?
Diák marad az ember, amíg él.
Leckéjét a síríg tanulja,
Nehezebbet folyvást a réginél.

S ha majd bezárul ez az élet,
Az lesz csak a hosszú vakáció!
Ha majd te hangzol, síri ének:
»Circumdederunt!« a pap ajkiról.

1887

A HALÁLHOZ

Évek mulva jössz-e értem,
Vagy már holnap: sose kérdem.
Nem hívlak, mint meghasonlott;
Nem retteglek, mint a boldog.

Legszebb évim tovaszálltak,
Nem építetek több légvárat.
Tudom jól, hogy ami lesz még,
Nem több, mint a volt: az emlék.
Csöndes élet, csöndes álom!
Ami hátra van, lejárom.
Nem kérem, hogy hosszú légyen;
Azt se, hogy már véget érjen.

Ami kétség egy gomolyba'
Volt szívemben, meg van oldva.
Ha később, ha korábban,
Nem halok meg gyávaságban.

Hogy a síron túl mi leszen?...
Bármi, nem kell tőle félnem.
Éltem, ahogy isten adta,
Hamisságot sose vallva.

Megszenvedtem, megcsalódtam;
Híjam mégse volt a jóban:
Szerettem és lantot vertem,
Igazságot énekeltem.

1887

ÁGYBAN

Óh, drága bútor, kedves ágy!
Csend és magány tanyája.
Ha életkedvem cserbehágy,
Vezess a tünt világba;
Boruljon ott szívemre lágy
Emlékezés homálya.

Páros gyönyör feléd siet,
Ha vágyat szít az alkony,
És suttogó kéjben liheg
Sziven szív, ajk az ajkon.
Legédesb óra a tied...
De én nem ezt ohajtom.

Alvóknak ágya, tégedet
Dicsérlek én, a fáradt.
Testem korán megvénhedett,
Szívem, velőm kiszáradt,
S a fásult, béna képzelet
Nem ad se színt, se szárnyat.

A lét javát, a tünt korét
Benned még fölhalálom;
S mi szétesett, mint bűborék:
Szerelmem, ifjuságom,
Dalos mező, sugáros ég,
Párnádon újra - álom.

Borítsd nyugalmad, édes ágy,
Gondokra, nyavalyákra;
Ha életkedvem cserbehágy,
Vezess a tünt világba;
Boruljon ott szivemre lágy
Emlékezés homálya.

1889

SZÁMLÁLGATOM

Számlálgatom, találgatom,
Hogy hány hetem vagy hány napom
Van hátra még...
Irgalmas ég,
Esdek, ne légy fukar nagyon.
Óh, hányszor hívtam a halált,
Mihelyt a kedvem búsra vált.
De most, hogy itt
Ólálkodik,
Nem érzek mást, mint borzadályt.
Meghaljak?... Óh, ne még, ne még,
Agyam még eszme-tűzben ég.
Forró szivem
Jobban pihen
A napon: óh a sír setét.
Vágy még hevít, kedv még emel,
Óh, még sok dalt nem zengtem el.
S eszméimet
Mind a hideg,
Sötét koporsó nyelje el?
Toldjad meg hát, kegyelmes ég,
A csüggedt költő életét.
Hadd öntse ki
Érzelmek
Zengő, zsibongó tengerét.

1889

ÉGESS EL!

Égess el! Kéjes tűzhalálra vágyom.
Szerelmed máglyáján adjam ki lelkem.
Hadd égjen a pogány, ki a halálon
Túl sem hisz másban, csak a szerelemben.

Szorítsatok, hogy többé fel se keljek,
Ti hókarok! (s mégis lángot sugárzók!)
Hevítsd agyam, te perzselő lehellet,
Szikrázzatok, ti izzó csókparázsok!

Hozzád simulva, tűzhányó öledbe
Kábuljak el a mámorok hevétül
S ajkaddal ajkam sisteregjen egybe
A gyönyöröknek végső gyönyöréül.

Égess el! Összeomlom kebeledre
Az üdvözültek csöndes mosolyával,
S hajad árnyában édesen pihenve
Ellobogok fényes szerelmi lánggal!

1889

REZEDÁNAK

Mikor már alkonyodni kezd,
Kigyúló felhő jelzi ezt,
Az árnyon áttör egy sugár még,
Aztán kihűl, kihál a tájék.

Kialvó éltem is kigyúl
Még egyszer vágyak lángitul,
És lelkemen, míg a halállal
Küzdök, meleg sugár tör által.

Tőled jön mind e hő, e fény,
Enyém vagy, drága nő, enyém,
Míg a halál egyszerre orvul,
Édes, ki nem szakít karodból.

Te itt maradsz s elképzelem:
Más fog nyugodni kebleden,
De mert jó vagy s lelkem rokonja,
Virágot küldesz tán siromra.

Óh, hogy csak most találkozáink,
Midőn a vágy ölő fulánk,
Midőn, mi mindennel fölérő,
Téged viszontszeretni: késő!

1889

KOMJÁTHY JENŐ
(1858-1895)
Válogatott versek

CSAK TÖREDÉK

Csak töredék, mit eddig írtam,
Lelkemből egy kicsiny darab.
Kiket szerettem, kikbe bízta,
Elmetszék ihlett szárnyamat.

Szél messze szét nem vitte hírem;
Nem számítám a perceket;
Az ideált követni híven
Rögeszme volt csak, meglehet.

Az emberek szivemre mérték
A mellőzést, gúnyt, haragot:
Balsorsomat méltón zenélték
A csonka, csüggedt dallamok.

Gonosz kezükkel összedúlták
Virágos, ifju lelkemet:
Nem csoda, ha belőle kúszált,
Összhangtalan szók zengenek.

Földúlt kebellem, rom reménnyel
Mit énekeljek és hogyan?
Avagy kegyetlen szenvedéllyel
Sirassam el, mi veszve van?

Jól van, legyek hát pusztá visszhang,
Kisértethangu sziklafal,
Belőle mégse kél hamis hang,
Még akkor is magára vall.

Visszhangozom a mély siralmat,
Kizengem keblem mélyeit
S megálmodom pazar jutalmad,
Véremmel táplált eszmehit!

Szép pálmalomb, arany Dicsőség,
Övezz körül, hajolj fölém!
Ringasd az álmok méla hősét
Hús árnyaid szentelt ölén!

Egy levelet az örök szépből:
S jusson minden rossz részemül!
Vérezzem el, ha kell, a kéztől,
Mely koszorút fon főm körül!

1877

A HIPOKRITÁKHOZ

I.

Hogy sírnak és hizelgenek
E símalelkű emberek!

Epés cukor, színészi könny, -
Inkább harag! inkább közöny!

A panasz elhal ajkamon,
Mi sírni hajt, nem siratom;

Ha látom e jó urakat,
Kiket a részvét elragad;
Karom feszül, nem reszketek,
Felejtem, hogy szívem beteg.

A panasz elhal ajkamon,
Szívem ütésit hallgatom;

Hallgatom kéjjel, csöndesen,
Ne hulljon többé könnye sem!

II.

Ha nem szerettek, hagyjatok!
Kíndúltan is boldog vagyok.

Szívembe' virul egy virág,
a neve: Örök Ifjúság.

Örök nyár hull szívembe le,
Halála nincs, se hó-tele.

Örök nyár hint énrám sugárt,
Fagy, dér, idő annak nem árt.

Ha szenved izzó kínokat,
Részvétre nem hí másokat.

Könnyeimet hadd hullatom!
Vigasznál jobb a fájdalom.

Zokogni, égni hagyjatok
S éreznem mélyen, hogy vagyok!

III.

Szívem remeg, beteg nagyon,
De sért a könny, a szájalom.

A könny hazug, a szó sivár;
Jól tudom én, hogy rám mi vár:

Valóság lesz minden remény,
A fájdalomból költemény.

Virágot hajt a szenvedés, -
Vigaszra nincs szivembe rés;

S habár világok súlya nyom,
Sért engemet a száanalom.

Érezze hát a bút magán
E szív sok hosszú éjszakán;

Érezze át a kint szivem,
Szülő világot méhiben;

Érezzen izzó vágyakat,
Nemzeni új világokat;

Érezze meg fájó-hiven,
Mi dúl a dolgok mélyiben,

Ami redőkbe fúrja át
Az alkotónak homlokát:

Érezze az isteni bút!
Óh, hagyjátok a szomorút!

IV.

Ó gúny a könny, nem enyhe ír,
Mit álbarátok szeme sír!

Ki sima nyelvvel nyalja le
A vért, mit onta bősze keze

S mig arca hízelgve süt,
Szivedbe újra sebet üt.

De mit törődöm veletek!
Elég nekem, hogy szenvedek;

Hogy szenvedek, mint senki más
És szenvedésem óriás;

Erőm és büszkeségem ő,
A sujtoló, az éltető;

Bár megtapos, bár meggyötör,
Nekem szenvedni is gyönyör.

A kíngyötört világon át
Hallom a szeretet dalát.

Elsápadok, megreszketek,
Mit is törődtem veletek!

Óh, milyen üdv! óh mennyi fény!
A végtelenben élek én.

A könnyeken, a véren át,
Zengem a szeretet dalát!

V.

Nem hajtom én le fejemet:
Ismerjete meg engemet!

Mert mélyen érzem, hogy vagyok,
Hogy zenghetek, hogy szállhatok!

Ti árnyak, alvilági rész,
De én osztatlanul egész

Szivem egész, szivem szilaj,
Nem nyugözi csapás, se baj.

Ha fölriad, ha fönncsapong,
Nem töri vész, nem öli gond.

És fönncsapong és fölriad
És dobogása mennybe hat.

Rajongó, büszke életét
Az ég is visszazengi még.

Szivem magasra földobog,
Mert fönnen érzem, hogy vagyok!

1884?

MAGAMRÓL

Akartok a lelkembe látni?
Ismerni mély rejtjelmeit?
Nem remegek mindent kitárni,
Mi benne érzés, eszme, hit.

Szeretni és gyűlölni mélyen
Tudok s kimondom szabadon;
A sorssal szembeszáll kevélyen
Szilaj, erős akaratom.

Szeretem azt, amit gyűlöltök,
Mi éget, mint a nyári nap,
Lelkembe lángot lángja öntött,
Fölöttetek magasra csap.

Gyűlölöm azt, amit szerettek,
Az aljast és a köznapit,
Miért titokban gyáva reszket,
Silány szerelme nem vakít.

Erényem egy van: a szabadság;
Ezért hevülnek a nagyok,
Ezt rettegi a lelki vakság; -
Bünöm is egy van, hogy: vagyok.

Hogy itt vagyok e torz világon,
Hol rózsá vértalajba' kel,
Hol összeég fertői lángon
E tiszta, bátor, hű kebel.

De összeég bár, újra-él majd
A szellemüdv s az égi kín
És földöntúli szenvedély hajt
Új létet szálló hamvain.

Nem süllyedek mégsem közétek,
Mert lelkem tiszta, mint a nap,
Nem éri vész, nem fogja vétek,
Mert mindennél hatalmasabb.

Mert lángja hit, hatalma eszme,
S tudvágy emészti szívemet,
Istennek óriás szerelme
Átjárja minden ízet.

S ami hevít, amit imádok,
Csak önnön lelkem lelke az;
És legyen üdv vagy legyen átok,
Csak lelkem átka, üdve az.

Nem ismerem én más hatalmat,
Csak ami szívemben ragyog;
Idegen Isten! nincs hatalmad!
Magamon úr csak én vagyok.

Oh tudtok-é lelkembe látni?
Megértni mély rejtelmét?
Oh lehet-é nektek kitárni,
Mi benne érzés, eszme, hit?

1890

MAGDALÉNA

Könnyek tüzetől ittasodva
Lehullott róla a lepel,
S előttem éjhaját kibontva
A legszebb asszony térdepel.

És hogy szemét, a tiszta kéket
A bánatkönnytől csillogót,
Rám fölveté az árva lélek:
Köröttem minden veszve volt.

Ihlet ragadja menten elmém,
Hatalmas, bűvös örület,
A rég elmúlt életre kelvén,
Eltűnt a perc, a környület.

Szemlélve lázas küzködésit,
Elfog egy névtelen varázs
És egy csodás álomba szédít:
Hogy én vagyok a Messiás!

Megváltalak. Ne sírd a voltat:
Én vagyok az örök jelen!
Én vagyok az, ki köthet, oldhat,
Hatalmam fennen érzem!

Te vagy, ismerlek, Magdaléna.
Terólad szól a Szentírás,
Kit szentté avatott a bánat, -
És én vagyok a Messiás!

Nem hoztam üdvöt gazdagokra,
Szivők kemény, szivők hideg;
Égő fájdalma csipkebokra
Te szomorú, beteg szived.

Óh Magdaléna, tört virágszál!
- Tudom, te vagy és senki más, -
Áldásom üdve mind reádszál,
Hisz én vagyok a Messiás!

Velem jössz. Elviszlek magammal
Oda, hol nincs bánat, se bűn;
Hol az erény megvíthatatlan
S legfőbb gyönyör szeretni hűn.

A boldogság, a fény honába,
Atyám házába viszlek el.
Nem hagylak e rideg világba',
Hol minden lelki vést lehel.

Nem hagylak itt, hol bűn lehelni,
Hol szúr a nap és fojt a lég,
Hol nem akar életre kelni,
Mi odafenn fogantaték.

Boldog, ki sír, boldog, ki sóhajt,
Boldog, ki hisz, szeret, remél!
És aki üdvözölni óhajt,
Csak bennem hisz, mert bennem él.

Nézd: lát a vak és lejt a béna!
Én tettem azt és senki más!
Az égbe viszlek, Magdaléna,
Mert én vagyok a Messiás!

1890

EUTHANÁZIA

Dib-dáb öröm s ti tünde élvek,
Ragyogó, gúnyos semmiségek,
Suhanjatok el nyomtalan!
Rajongó szívem egyet áhit:
Meghalni boldogan!

Rohanjatok, ti pásztorórák!
Tiszavirág kéj, fűrgé nóták,
Csak muljatok, csak muljatok!
S ti néma, hosszú, zordon árnyak,
Szivembe nyuljatok!

Dobjátok ki a léha kedvet!
Te vérgyönyör s ti vak szerelmek
A tüzre mind, a tüzre mind!
Lelkemnek itt már szűk a pálya,
Csak fölfelé tekint.

Feledve minden földiséget,
Egy gondolatnak lángja éget,
Hatalmas vágya megrohan:
Az üdvözítő kínok árán
Meghalni boldogan!

Óh mondhatatlan lesz, mit érez,
Ha tisztamélyü kútfejéhez
E szellem majdan visszatér!
Dicső halál! ha üt az óra,
Jövel majd fiadér'!

Jövel, jövel, rajongva várlak,
Hogy titkaid honába szálljak,
El nem riaszt már semmi vész!
S merészen, gyorsan, szent erővel
Ragad egy égi kéz.

Ragadj, ragadj dicső egedbe,
Szépségeit hogy lelkesedve
Kutassam és daloljam én!
Lelkem csak lelked szomjuhozza,
Világok üdve, fény!

Repülve mindig magasabban
Itthagynom az omló salakban
A földi vágyat, földi kint;
A mindenségnek napja süt rám,
Szellője meglegyint.

S repülve mindig sebesebben,
Füldöm a zajló fényelemben,
Óh mérhetetlen gyönyörök!
Meglátom arcod, titkos Isten,
Fönséges és örök!

S mit hasztalan kutattam én lenn,
Egyszerre mind előmbe lebben,
Föltárod, oh dicső halál!
Igazság, látom szűzi arcod,
Öllemek, ideál!

Igy akarok meghalni bátran!
Enyém lesz, mit e zabolátlan,
E nagyralátó szív kíván;
Nem lészen veszteség a nemlét,
Hanem boldog hiány.

Igy akarok meghalni tisztán!
Áttörni sírom sűrű titkán
Láng lelkem már repül, rohan!
Eldobni létem tört alakját,
Meghalni boldogan!

Igy akarok meghalni büszkén.
Lobogva töltött élet üszkén
Elégni gyorsan, könnyedén!
Nem siratom, mi összeomlott,
Örökké élek én!

Elégek én ragyogva fényben,
Szétáradok az összeségben,
Magamat égbe ragadom,
Az ősi honba visszatérek
Tisztán és szabadon.

1890

JÓSLAT

Vészt jósol a felhők taréja,
A szél szilaj danába kap,
Az élet kínja, mint a héja,
Víjjogva a szívemre csap.

Fekete fellegek robognak,
Nyomukban az egész pokol,
Követi dúló viharoknak,
Az ég a földdel összefoly.

Harmóniátlan, vad zshivajba
Kitör a szél, a kárhozott;
Kislelküen borulnak arcra
A gőgös földi boldogok.

A porba hullnak büszke arcok
Sikoltva: »Itt a fergeteg!«
A zivatar zenéje harsog:
Csak rajta! én nem reszketek.

Átok dulongja ősi telkem,
A tűz már vérem égeti,
Vesszőzi ostorféle lelkem:
Csak rajta! hisz ez kell neki.

Csókolja felleg ajka főmet!
Nem jó szemembe gyáva köny;
A vészharang szivembe' tör meg,
El nem borít a vérözön.

Ujjongok én a viharokkal
S a viharokkal kacagok;
A földre ütnek égi joggal,
Én magam is vihar vagyok.

Tapossatok szivemre bizvást,
Dúljátok föl a dús határt!
Nem törлитеk a szellemírást,
Mit szívem legmélyébe zárt.

Nem alszik a fáklya, csak lefordult,
Majd eljön még az én napom,
Kiömlik a szivem, vére csordul,
Hogy ki vagyok, megmutatom.

A bűvös vessző kirügyedzik.
A forgó vész gyöngyöt kavár;
A viharok még jobban edzik,
Aki merészet hõn akar.

Nálam a szó, a titokoldó:
Kimondom én, nem reszketek;
Elmém, ez örök égi bolygó,
Nem léha árnyat kergetett.

Nevem a csillagokba írom
S emberszivekbe égetem,
És túl idõkõn, túl a síron
Terjed hatalmas életem.

Szivükbe égetem a dalnak
Fényes, örök betüivel;
Mellem kitárom a viharok:
Jöjjön, aminek jönni kell!

A SEMMI

Nem lesz belőlem semmi sem:
Igy van megírva könyviben
A végzet átkos istenének.
Hiába száll magasbra mindeneknél
Dalom, e túlvilági ének,
Szokatlan gyarló embereknel,
Mert csupa fény és csupa lélek.

»Nem lesz belőled semmi sem!«
Ezt olvasám le én, igen,
Ezt láttam írva minden arcon,
Mióta öntudatra ébredék;
Megjósolá mindenik kudarcom -
S én semmi, semmi sem levék,
Nincs árom a világpiarcon.

Nem lesz belőlem semmi sem!
Úszom a végtelen vizen
Az örök feledés honába.
Színén a hírnév tengerének
Csillog a hitvány és a kába,
De én velök mégsem cserélek,
Vonz e magányos, büszke pálya.

Nem lett belőlem semmi sem.
Nincs cél, amelyen megpihen
Ez olthatatlan szomju szellem.
Hol annyi méltatlan ragyog,
Ragyogni szinte szégyenlettem:
Jobb is, hogy semmisem vagyok,
Ha minden nem lehettem.

Ne legyek inkább semmi sem!
Enyésszen el végkép hirem,
Töröljete ki a világból,
Semhogy magamat megtagadjam,
S mi bennem oly lobogva lángol,
Elfojtsam s lelkemet eladjam
Kinálva cenket italából!

Ne legyek inkább semmi sem!
Hisz meg van írva könyviben
Lelkem magasztos istenének,
Hogy bárha ismeretlen, vak homályban,
Ne törjön meg e büszke lélek,
Bontsam ragyogva égi szárnyam,
Mert én vagyok a fény, az élet!

1891

ÁLOM ÉS VALÓSÁG

Álmodtam nagy, dicső napokrul,
Hogy milliók szemén kicsordul
Az öröm harmata.
A lég egy diadalkiáltás,
A föld elvégre mégis áldás,
Boldogság gyarmata.

Valóság lett a gondolatból,
Édent varázsolt új aranykor
Anyánk, a föld ölén.
Osztó igazság, tiszta méltány
Uralkodik e szép planétán
És légi dicskörén.

Hogy rész a résznek nem irigye,
Egy céltul együtt lelkesítve
Osztályuk az egész.
Szeretik egymást s égi társul
Kiki magas célokra társul,
Kar karba', kézbe' kéz.

Terítve áll a közös asztal,
Nincs sózva átok- és panasszal
Az életgarmada.
Ledöntve minden régi oltár,
Szabadsághimnusz lett a zsoltár,
A szabadok dala.

Gyönyörben égő, gyors kezekkel
Vetélkedőn az istenekkel
A testvér-nemzetek, -

Szabad világ szabad szülötti,
Nem kellett őket ösztönözni -
Munkába kezdtének.

S az új idők merész csodája,
Az eszmék büszke palotája
Gyorsan emelkedék;
S az ember önlelkén emelve,
Főlebb, a nyiladó egekbe,
Mindig magasbra lép.

Új Babilon! Mi sem zavarja.
A népek régi durva harca
Letűnt örökre már.
Ünnep az ember munkanapja,
Dologban izzad még a karja,
De homlokán sugár.

Álmodtam fényes, büszke álmot,
Kimozdítám az ó-világot
Iromba sarkiból.
S eltűnt a gond, a kín, a bánat,
Érezte ember és az állat,
Hogy megváltója szól.

S a kéjben lihegő göröngyre
Leszállt és rajt maradt örökre
A gyönyör-óriás.
Láncokban senyvedett a sátán
S a kéklő vizek büszke hátán
Jártam, mint Messiás.

Johádzó tengerek enyelgve
Leheltek csókot a kezemre
S nyaldosták lábomat.

Futott a vak halál előlem,
Sápadva, szétfolyó erőben
Fuvallva lángokat.

Álmodtam, nagy dicső napokrul,
De ím szememből most kicsordul
A bánat harmata!
A levegő egy jajkiáltás,
A föld még most is ádáz
Helóták gyarmata.

Az élet most is gályarabság
S az istenarcu szép igazság
Számkivetett király...
Alattunk egyre zúg a tenger:
Ne higgy! Nincs üdv számodra, ember!...
Fölöttünk a sirály...

1891

VIHARÉNEK

Hajrá! hogy zúg, zeng a vihar!
Megcsapja órijás szárnyival
A reszkető tekét.
Hogy sápad, szepeg most a gyáva,
Hogy búvik sötét odujába,
Hogy félti hitvány életét!

Rongy életét hogy félti most
A sok silány, a sok bigott,
Ha tombolsz rémitőn,
Óh zordonkedvű láng Enyészet!
Csak én vagyok, ki véled érzek;
Ujjongok: Ez az én időm!

Ujjongok a szélvésszel én,
Mely fekete szárnyán felém,
Rajtam, velem rohan.
Úgy érzem, lelkem szól belőle:
Óh vajha minden összedőlne,
Minek kölcsönzött lelke van!

Kacagok a viharral én,
Testvéri csókot küld felém
A vészek szelleme.
Csak hulljatok remegve arcra,
Keblem magas gyönyörre hajtja
A viharok lehellete!

Süvölt, sikolt a fergeteg,
Testvéreim, a vad szelek
Kedvökre játszanak;
Könnytengerét a menny kiontja
S a zúgó, zokogó habokba
Szilaj vágyak haldoklanak.

Öldöklő, gyilkos lázban ég
A meghasonlott istenég,
Kétségbedőlt világ;
Villámot szór a nagy világszem
És nem kíméli önfíát sem,
Gúnyt, haragot szemébe vág.

Ringó rétek hajába kap,
Rengő erdők fejébe csap,
Mint bűsz, gonosz király;
Főnséges, átkos borzalomban
A földnek órjas szíve dobban,
Mert rátapodott Belial.

Ah, itt van, itt az én időm!
Zúg az ítélet rémitőn:
Sápadjon minden el!
S ha minden hull, recseg a vészbe',
Belesikoltok énekébe:
Vesszen, aminek veszni kell!

Hajrá! robogj, rombolj vihar!
Haragod égő szárnyival
Vesszőzd meg e tekét!
Tépjed, mi korhadt, gyökerestül,
Törj a korcs lelkeken keresztül,
Zúzd testüket ízekre szét!

Kevély hegyek meginganak,
De te száguldj előre csak
S ne kíméld a nagyot!
Alázd meg a hitetlen gögöt,
Merüljön vad szivébe töröd
S tebenned hinni bukva fog!

Ah, én is érzem ostorid!
Sötét szárnyával beborít
A vész nagy istene.
Vasvesszejét én is megérezem,
De nem csúszom előtte térden,
Mert együtt érezek vele!

Hadd féltse éltét lelki rab!
Nem fél tetőled a szabad,
Ha zengsz fönnten, dicsőn!
Kegyetlen kéjjel, láng Enyészet,
Ha összedöntöd az egészet:
Ujjongok: Itt az én időm!

1893

EGYSZERRE

Egyszerre, egy varázsütésre
Megnyílt a szívem tiszta mélye
És benne megnyilatkozték
Egy szédítőn mélységes ég.

Egyszerre, egy nagy pillanatban
Fölpattant a zár, s új alakban
Támadt föl az ódon világ,
Szemem boldog örvénybe lát.

Egyszerre, egy dicső tudatban
Átfogtam magamat magamban,
Fölrértem a szellem szavát
S megpillantám Istent magát.

S egyszerre megdöbbentem én,
Hogy nesz nélkül lépett felém
A meztelen szépség maga,
A lélek ős, örök dala.

S a rémes-édes pillanatban
Magamat végleg megragadtam;
S hol minden érzés összefolyt,
Éreztem én mennyet s pokolt.

S hol egymást metszi két világ,
Két szem egymás mélyébe lát,
Hol minden eszme összeforrt,
Legyőztem én mennyet s pokolt.

Legyőztem magamat magamban,
S az örök gyönyörforgatagban
Egyszerre megnyilott az ég:
Szent egység, boldog összeség.

1893

A HOMÁLYBÓL

Ki fény vagyok, homályban éltem,
Világ elől elrejtezőm;
Nagy, ismeretlen messzeségben
Magányosan lobogtam én.

Mig más napok ragyogtak egyre
S imádta őket mind a nép;
Addig szívem nem látta egy se,
Nem érzé tiszta, nagy hevét.

Sugaramat nem verte vissza,
Magamban égő láng valék;
Világomat gyönyörrel itta
Csupán a könnyű, tiszta lég.

Csupán a boldog csillagokra
Néztem föl a nagy éjszakán,
Velük keringve és lobogva
Epedtem fensőbb lét után.

De mostan szívem szerteárad,
Gátját szakítva szétömöl,
Keresve földi, égi társat,
Kire borulni szent gyönyör.

Melege, fénye széjjelomlik
Elúzva a sűrű homályt
És millió sugárra foszlik,
Hogy minden szívet járjon át.

Rohanj a lelkek tengerébe
Lelkem, te büszke nagy folyam!
Szakadj a boldog összeségbe,
Hová minden világ rohan!

Halj át az élet-óceánba
És mindenekbe halva élj!
A szellemek rokon világa
Szavadra rég figyel: beszélj!

Ölelni vágyom a világot
És sírni milliók szivén;
Beoltani e tiszta lángot
Vágyom milliók szívébe én.

Óh jöjjetek velem repülni,
Velem zokogni, zengeni,
Egy érzelemviharba dűlni,
Egy indulatba rengeni!

Szivembe' hordom én a lángot,
Szivembe' hordom a napot;
Oh gyujtsatok rokon világot!
Én látok; ti is lássatok!

1894

MEG TUDNÉK HALNI...

Meg tudnék halni a gyönyörtől!
Szívem az üdvtől megszakad;
Úgy érzem, mintha mindöröktől
Úr volnék, végtelen szabad.

Úgy érzem, új, csodás világot
Vagyok képes teremteni;
Új napokat látok robogni,
Új földeket kerengeni.

Új lényeket látok születni,
És elenyészni perc alatt -
És mintha én volnék azokban
Az örök élő gondolat,

Új lelket öntök mindenekbe,
Új arcot ölt minden dolog,
És a megcsontosult anyagban
Új, gazdagabb szellem lobog.

Új testet ölt az ősi lélek,
Megifjodik az ó világ;
Benépesül dicső fiakkal
Az emberhíjas pusztaság.

S én, ki e számtalan világnak
Szerzője, istene vagyok:
Meghalok minden pillanatban,
S minden percben föltámadok.

1893

.oOo.